

УДК 81' 25: 7.094

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-213-28>

ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ У ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

RENDERING STYLISTIC DEVICES IN THE TRANSLATION PROCESS: THE OVERVIEW OF OVERSEAS TRANSLATION STUDIES

Волченко О. М.,***orcid.org/0000-0002-8519-4531****кандидат педагогічних наук,**доцент кафедри англійської філології та перекладу**Чорноморського національного університету імені Петра Могили*

У статті досліджується досвід зарубіжного перекладознавства в контексті стилістичного аспекту функціонування мови у різноманітних текстах та способах його відтворення засобами цільової мови. Робота є актуальною, тому як застосування стилістичних засобів виразності (тропів) робить спілкування успішним і дозволяє не тільки передавати зміст повідомлення, а і відтворювати емоційно-оцінну та експресивну текстову інформацію для посилення необхідного ефекту на аудиторію. Мета роботи – узагальнення підходів зарубіжного перекладознавства до розв'язання проблеми відтворення тропів під час перекладу для визначення понятійного апарату й уточнення сутності базових понять сучасного перекладознавства. Вивчення закордонних наукових студій засвідчує, що об'єктом уваги перекладознавців були такі елементи образної мови як метафора, метонімія, художнє порівняння та каламбур. Зазначено, що саме метафора є фігурою, яку науковці почали розглядати у перекладацькому контексті, а способи її перекладу, як показує аналіз автора, стали основою та знайшли віддзеркалення у різноманітних класифікаціях способів відтворення інших тропів у цільовій мові. Автор статті пояснює цей факт, спираючись на точку зору Ч. Денроша, який називає метافору разом із метонімією двома ключовими тропами й узагальнюючими термінами, що підпорядковують собі все поле традиційно визначених фігур. Зрозуміло, що така схожість між тропами дозволяє використовувати спільні стратегії та засоби для їх перекладу та заощаджує час перекладача. У роботі узагальнено досвід закордонного перекладознавства щодо відтворення метафори засобами цільової мови за майже 60 років.

Ключові слова: зарубіжне перекладознавство, стилістичний прийом, метафора, лінгвістичний та когнітивний підходи, стилістичний підхід до перекладу, засоби перекладу.

The article examines the experience of foreign translation studies in the context of the stylistic aspect of language functioning in various texts and the ways of its reproduction by means of the target language. The work is relevant because the use of figurative language (tropes) makes communication successful and allows not only to convey the message content, but also to reproduce emotional, evaluative and expressive textual information to enhance the necessary effect on the audience. The purpose of the study is to summarize the approaches of foreign translation studies to solving the problem of reproducing tropes in translation in order to define the conceptual apparatus and clarify the essence of the basic concepts of modern Translation Studies. The analysis of foreign scientific publications shows that the investigation object of translation scholars has been such elements of figurative language as metaphor, metonymy, simile and pun. It is noted that metaphor is the first figure that scholars began to consider in the translation context, and the ways of its translation, according to the author's analysis, became the basis and are reflected in various classifications of ways of reproducing other tropes in the target language. The author of the article explains this fact based on C. Denroche's point of view, in which metaphor and metonymy are the two key tropes and generalizing terms that subordinate the entire field of traditionally defined figures. It is clear that this similarity between tropes allows us to use common strategies and tools for their translation and to save translator's time. The paper summarizes the experience of overseas translation studies in reproducing metaphor by means of the target language over almost 60 years.

Key words: foreign translation studies, stylistic device, metaphor, linguistic and cognitive approaches, stylistic approach to translation, translation means.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку лінгвістики та перекладознавства характеризується підвищеним інтересом до стилістичного аспекту функціонування мови у різноманітних галузях вживання та способах його відтворення засобами цільової мови. Застосування стилістичних засобів виразності (тропів) робить спілкування успішним, оскільки допомагає не тільки передавати зміст повідомлення, а і забезпечує посилення його цінності через точніше відтворення емоційно-оцінної та експресивної текстової інформації для реалізації необхідного ефекту на аудиторію. Лінгвістичні, так само, як і перекладознавчі дослідження підтверджують, що такі засоби є важливими не тільки у художній літературі [1; 2; 3; 4; 5], а й у різногалузевих інформативних текстах [6; 7; 8; 9; 10]. Вивчення надбань закордонного перекладознавства є актуальним і значущим, оскільки дозволяє розв'язувати проблему систематизації термінологічного апарату в українському перекладознавстві та оптимізувати систему професійної підготовки майбутніх перекладачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перекладознавство тісно пов'язано з особливостями відтворення стилістичних засобів тексту та стилю автора як оригіналу, так і перекладу. Формулюючи стилістичний підхід до перекладу, Дж. Боуз-Байер зазначає, що стиль є не лише одним з основних елементів інтерпретації тексту, але й ключовим поняттям для осмислення перекладу як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Дослідниця розрізняє три аспекти лінгвістичного аналізу, на кожному з яких поняття стилю набуває специфічного значення: стиль вихідного тексту відображає вибір його автору; стиль цільового тексту відображає вибір, який зробив його автор, тобто перекладач; стиль цільового тексту впливає на читачів, один з яких – перекладач як читач оригіналу [11].

У цьому сенсі в центрі уваги мають бути стиль, текст і контекст як вихідної, так і цільової мови. Перекладач має пам'ятати як про автора вихідного тексту, так і про читача цільового тексту. У свою чергу, перекладач також відповідає за уважне читання, яке передбачає комплексну інтерпретацію (розуміння) інформації іншомовного повідомлення, та перенесення її в цільовий текст.

У 2006 році Дж. Боуз-Байер стурбована тим, що дослідження стилістичних проблем мають несистематичний характер та обмежуються художнім перекладом, а роботи М. Бейкер [1], Дж. Мундея [2] та Т. Паркса [3], де згадується необхідність врахування стилістичних особливостей тексту при перекладі, є винятком. Дослідниця пояснює це тим, що однією з головних причин такої ситуації є те, що перекладознавство на початку свого формування як самостійної галузі спиралося на структуралістську лінгвістику [11].

Дійсно, до 60-их років XX століття перекладознавчі дослідження мали здебільшого епізодичний характер у контексті релігійних або літературних текстів. Ранні дослідження Ю. Найди [12] та Дж. Кетфорда [13] у теорії перекладу перегукувалися з положеннями структуралістської стилістики та були зосереджені на розв'язанні проблем еквівалентності, перекладності та вибору адекватного способу перекладу. Але зазначимо, що у результаті цих перших наукових розвідок було закладено основу для систематичного порівняльного аналізу оригіналу та цільового тексту, що дало змогу виявити тотожності й відмінності між двома мовами, а отже, надати орієнтири для майбутніх перекладачів.

За останні 50 років багато чого змінилося, і перекладознавство, як стверджує М. Шаттлворф, сформувалося у повноцінну дисципліну з власними теоретичними парадигмами і підходом до дослідження перекладу як процесу і продукту з врахуванням його функції в певному соціальному, культурному чи політичному контексті. Відповідно до цього, переклад тепер розглядається як акт комунікації, що відбувається в конкретному мовному та культурному контексті, на який впливають жанрові особливості повідомлення, очікування аудиторії та власна творча діяльність перекладача [6].

Мета роботи – узагальнення підходів зарубіжного перекладознавства до розв'язання проблеми відтворення тропів під час перекладу. Для досягнення мети дослідження використано

методи теоретичного аналізу наукової літератури з зазначеної проблеми для визначення понятійного апарату й уточнення сутності базових понять сучасного перекладознавства.

Виклад основного матеріалу. Вивчення закордонних наукових студій засвідчує, що об'єктом уваги перекладознавців були такі елементи образної мови як метафора (М.Б. Дагут, Дж. Дікінс, А. І. Дорст, Г. Турі, М. Снелл-Хорнбі, К. Шеффнер, М. Шатлворт), метонімія (М. Брдар, Р. Брдар-Сабо, Ч. Денрош, Хайкуй Чжен), художнє порівняння (М.Л. Ларсон, П.П'єріні) та каламбур (Д. Делабастіта, С.Дж. Левіл, Ш. Крейг).

Необхідно зазначити, що саме метафора є фігурою, яку науковці почали розглядати у перекладацькому контексті, а способи її перекладу, як показує наш аналіз, стали основою та знайшли віддзеркалення у різноманітних класифікаціях способів відтворення інших тропів у цільовій мові. Пояснення цього факту знаходимо у статті Ч. Денроша, у якій науковець пропонує називати метафору разом із метонімією (яку він ретельно вивчає) двома головними / ключовими тропами (master tropes) образної мови, визнаючи їх важливість як взаємодоповнюючих, але контрастних способів мислення та підкреслюючи їх всеохоплюючий характер на відміну від окремих мовних виразів тексту. Дослідник спирається на підхід Р. Якобсона, який розглядає ці тропи як фундаментальні процеси в комунікації, тому як метонімія діє через близькі (синтагматичні) асоціації, або «суміжність», а метафора через більш віддалені (парадигматичні) асоціації, або «схожість» та «обидва процеси постійно функціонують». Для Р.Якобсона саме вони є узагальнюючими термінами, які підпорядковують собі все поле традиційно визначених фігур. Як запевняє Ч. Денрош, такий підхід вказує на схожість між тропами, тому застосування спільних стратегій для їх перекладу є доцільним. Це дозволяє перекладачеві заощадити час та не вимагає розглядати кожен новий образний вираз як окремий випадок, а натомість уможливорює використовувати широкі перекладацькі стратегії, засновані на ступені спорідненості [14, с. 179–180].

До кінця 80-х років ХХ ст. питання перекладу метафори розглядалося переважно в межах лінгвістичного (М.Б. Дагут, Ю. Найда, П. Ньюмарк, Дж. Кетфорд,) та текстового підходів (Р. Ван ден Брок, К. Мейсон, М. Снелл-Хорнбі, Г. Турі). На думку К. Шеффнера, об'єктом традиційних досліджень перекладу метафори було розв'язання двох основних завдань – це можливість її перекласти та конкретні процедури її відтворення засобами цільової мови [15].

Перекладність метафори є одним із дискусійних питань у перекладознавстві та можна визначити три точки зору щодо розв'язання цієї проблеми, а саме: що вона – неперекладна, повністю перекладна та умовно або частково перекладна.

Ю. Найда вважає, що метафору часто доводиться перекладати нейтральним словом або словосполученням, тому що певні семантичні розширення метафори оригіналу не мають еквівалентів у мові перекладу. Оскільки метафора не може бути перекладена дослівно, вона повинна зазнати певного коригування або зміни. Автор пропонує застосувати деякі перекладацькі процедури, серед яких: додавання (additions), які можуть бути вставлені в переклад, тому що вони роблять експліцитним те, що є імпліцитним у тексті вихідної мови; опущення (subtractions) – не такі часті, ніж додавання, але не менш важливі і цілком виправдані, якщо вони не змінюють зміст повідомлення; заміни (alterations), більшою чи меншою мірою, які можуть стосуватися звучання, порядку слів або структури речення; використання приміток (footnotes), коли це необхідно для уточнення перекладу [12, с. 220–231].

М.Б. Дагут вважає, що перекладацькі можливості метафори суворо обмежені лексичною та культурною специфікою та є шокуючим для читача [16].

К. Райс дотримується позиції повної перекладності та стверджує, що метафора – це універсальне мовне явище, яке базується на механізмі сприйняття та є спільним надбанням людства, тобто всіх мовних спільнот. Саме цей факт дає підставу стверджувати, що метафору можна легко перекласти дослівно та немає потреби приділяти їй додаткову увагу [17].

Науковці, які вважають метафору умовно перекладною, визнають, що ця характеристика не є постійною властивістю та залежить від різноманітних лінгвістичних та екстралінгвістичних чинників.

Так, М. Снелл-Хорнбі розглядає переклад як крос-культурну подію, яка не може функціонувати поза культурою, в межах якої було створено оригінальний текст, так само як і поза культурою, в яку має бути інтегрований текст перекладу. Вчена робить висновок, що метафора є культурно-специфічним явищем, адже у різних мовах і культурах її концептуалізація відбувається по-різному. Вона вважає, що під час перекладу культурно-специфічних одиниць необхідно дотримуватися так званої «золотої середини», враховуючи особливості оригіналу і гнучкість перекладача, та використовує термін «шкала перекладності», який фактично відображає ступінь перекладності та частково визначається контекстом [18].

Р. ван ден Брок надає великого значення текстовим аспектам і вважає, що чим більше метафора переплітається з різними рівнями вихідного тексту, тим менше її можна передати буквальною мовою. Автор виокремлює три можливі варіанти перекладу метафори: прямий (дослівний) переклад – це перетворення метафори оригіналу на таку саму метафору в цільовому тексті; заміна метафори першоджерела метафорою цільової мови та перефразування, яке передбачає застосування в перекладі стилістично нейтрального відповідника [19].

До цієї класифікації Г. Турі додає ще два шляхи відтворення метафори, а саме: використання метафори у тексті перекладу для неметафоричного виразу оригіналу (неметафора в метафору) і додавання метафори в цільовому тексті без будь-якої лінгвістичної мотивації у вихідному тексті (нуль в метафору). В останньому варіанті метафора з проблеми перекладу, на думку науковця, перетворюється у спосіб її розв'язання [20].

Зазначимо, що аналогічне міркування знаходимо ще у таких перекладознавців, як Ю. Найда [12] та Дж. Дікінс [21], які також припускають можливість відтворення неметафоричного виразу оригіналу образним словосполученням у тексті перекладу.

На противагу моделі Р. Ван ден Брока, П. Ньюмарк представляє свій перелік перекладацьких процедур. Розглядаючи будь-яке слово як потенційну метафору, він вважає, що його первинне значення має бути зіставлене з його мовним та культурним контекстом. Дослідник пропонує чіткі правила та настанови для перекладу метафор, класифікуючи їх на мертві метафори, метафори-кліше, лексичні, інноваційні та креативні (авторські) метафори, і розташовує свої процедури в порядку надання переваги: збереження метафоричної образності у мові перекладу; заміна образу оригіналу стандартним / зрозумілим образом мови перекладу; відтворення метафори за допомогою образного порівняння зі збереженням образу; переклад метафори за допомогою образного порівняння з тлумаченням значення; тлумачення семантики метафори описово; опущення метафори, якщо вона є надлишковою (необов'язковою); збереження метафори з конкретизацією її значення.

Науковець впевнений, що тільки мертві метафори можна повністю відтворити у цільовій мові. Він також виступає за максимальне збереження оригінальної форми авторської метафори, хоча водночас погоджується, що надмірна прихильність до оригіналу може внести дисбаланс у загальну стилістику тексту. На його думку, вибір способу перекладу залежить від типу вихідного тексту, кількості індивідуально-авторських метафор, використаних у тексті, а також від рішення перекладача – використовувати образну мову в перекладеному тексті чи ні [22, с. 87–91].

Схожий підхід відслідковуємо у М. Ларсон, яка стверджує, що не всі метафори можна легко зрозуміти, особливо ті, які дослівно перекладені та найчастіше є абсолютно незрозумілими для користувачів цільової мови. Вчена визначає п'ять способів перекладу метафори, а саме: збереження метафори, коли метафора здається зрозумілою для читача цільової мови; переклад метафори через порівняння; заміна метафори мови оригіналу метафорою цільової мови, яка передає те саме значення; збереження метафори із поясненням значення метафори, яке в неї закладено; пояснення значення метафори без збереження метафоричного образу [23].

У 1980 році Дж. Лакофф і М. Джонсон представляють теорію концептуальної метафори [24], яка свідчить про так званий «когнітивний поворот» у лінгвістичних дослідженнях, і де

метафора розглядається як когнітивний феномен, що відображає людське мислення, разом з її класичною роллю як потужного стилістичного прийому.

Н. Мандельблінг вводить термін «когнітивний переклад» та підкреслює, що переклад – це не лише лінгвістичний зсув, а й зсув між різними концептуальними системами вихідної та цільової мов. Вона пропонує перекладати метафору або у подібних (SMC – similar mapping conditions), або різних (DMC – different mapping conditions) умовах картування. Вчена зосереджується саме на процесі та стверджує, що час і зусилля, яких вимагає переклад, залежать від того, чи належать метафори до одного домену в мовах оригіналу та перекладу. Якщо метафори належать до різних доменів в двох мовах, то, як впевнена науковиця, процес відтворення значення буде займати більше часу [25].

Когнітивний переклад має на меті збереження подібного когнітивного впливу як на реципієнта оригіналу, так і перекладу. На думку П. Сікінджера, це забезпечує релевантність когнітивної еквівалентності, яка є результатом порівняльного когнітивного процесу двох текстів та їх відповідного сприйняття, що моделюється у свідомості перекладачів під час перекладацької діяльності. Межею когнітивної еквівалентності є максимально можливий ступінь збереження форми і змісту оригіналу під час створення перекладу, який має бути функціонально рівноцінним та комунікативно рівнозначним з оригіналом, тотожно відтворювати компонентний склад, структурно-синтаксичну організацію та семантику оригіналу в акті мовної комунікації [26].

Когнітивна еквівалентність також передбачає мінімальну ступінь втрат при відтворенні метафори іншою мовою, оскільки перекладач покликаний виконувати роль довіреної особи, яка здійснює акт концептуального картування від імені читача цільового тексту. Якщо він зможе змодельовати схожу когнітивну сферу тексту перекладу, то результатом такої дії буде еквівалентна метафора [27].

З. Кьовечеш узагальнює закономірності лінгвістичного відтворення концептуальної метафори під час перекладу та визначає: метафори з подібними умовами відображення та схожими реалізаціями; метафори подібних умов відображення та подібних лексичних реалізацій; метафори схожих умов відображення, але з різною лексичною реалізацією; метафори з різними умовами відображення, але схожими лексичними реалізаціями; метафори з різними умовами відображення та різними лексичними реалізаціями [28].

К. Шеффнер стверджує, що незважаючи на те, що більшість досвіду людства може бути універсальним або принаймні спільним для кількох різних культур, перекладацька еквівалентність рідко досягається при перекладі метафори. Аналізуючи причини неперекладності вона вважає, що «це не концептуальна метафора є культурно-незалежною, а її мовна реалізація». Вчена переконана, що для реалізації однакових метафоричних ефектів, перекладач має здійснити «перекладацькі акти» (когнітивна обробка інформації) та проаналізувати «перекладацькі події» (аналіз соціологічного або ситуативного контексту перекладу) і «перекладацьку практику» (врахування культурного та історичного контексту). Це дозволяє визначити схожості та відмінності на концептуальному та лінгвістичному рівнях у вихідному та цільовому текстах. [15, с. 1264–1265].

К. Шеффнер зосереджена на описі й поясненні знайдених перекладацьких рішень та пропонує такі шляхи відтворення метафори: 1. однакова концептуальна метафора в оригіналі та перекладі на макрорівні; 2. заміна концептуальної схеми оригіналу компонентами концептуальної схеми цільової мови; 3. подальша деталізація метафори в цільовій мові; 4. використання різних метафоричних виразів як в оригіналі, так і в перекладі, які можуть асоціюватися з більш абстрактною концептуальною метафорою; 5. Вираз у цільовому тексті відображає інший аспект концептуальної метафори.

Авторка наголошує на необхідності переосмислення класичних процедур при перекладі метафори і зазначає, що представлені засоби не є універсальними процедурами для відтворення концептуальних метафор, яким можна було б навчати в університетах [15].

Спираючись на роботи К. Шеффнер, М. Шаттлворф пропонує класифікувати когнітивні операції під час перекладу метафори на відтворення (retention), заміну (modification), усунення (removal), опущення (omission) та привнесення (addition). Відтворення – це збереження оригінальної концептуальної метафори в цільовій мові. Заміна є заміщенням метафоричної моделі оригіналу метафоричною моделлю в мові перекладу. Усунення передбачає втрату метафоричності виразу зі збереженням його контекстуального значення при перекладі. Опущення – це вилучення контекстуального значення та метафоричності вислову під час перекладу. Привнесення становить появу у цільовому тексті метафоричної дескрипції, яка була відсутня в мові оригіналу. Така класифікація, на думку її автора, дає чіткіше уявлення про те, як метафора тлумачиться різними мовами та є потужним інструментом для опису перекладацької діяльності, охоплюючи як кількісні, так і якісні перспективи [6].

Роботи представників лінгвокогнітивних студій засвідчують, що такий підхід до аналізу перекладацької поведінки дозволяє змістити акценти з традиційної механічності процедури на важливу роль перекладача, який здійснює перехід між концептуальними системами різних мов шляхом активації різних форм знання та розумова творчість якого впливає на якість кінцевого продукту – цільовий текст.

Висновки. Теоретичний аналіз зарубіжних студій щодо особливостей відтворення стилістичних прийомів дозволяє впорядкувати і систематизувати знання різних напрямів перекладознавчих досліджень під час формування перекладознавства як окремої галузі та застосовувати їх у професійній підготовці майбутніх перекладачів. Застосування міжнародного досвіду дає можливість побачити зазначену проблему під різними кутами та збагачує понятійний апарат вітчизняного перекладознавства та систему оцінювання якості перекладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Baker M. A Coursebook on Translation. London: Routledge, 1992. 217 p.
2. Munday J. Introducing Translation Studies: Theories and Applications. Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2001. 240 p.
3. Parks T. Translating Style: A Literary Approach to Translation – A Translation Approach to Literature. 2nd edition. New York: Kinderhook, 2011. 268 p.
4. Dorst A. G. Metaphor in literary machine translation: style, creativity and literariness. *Advances in Translation and Interpreting Studies* edited by A. Rothwell, A. Way, & R. Youdale New York: Routledge, 2023. P. 173–186.
5. Chita A., Stavrou C. The Metaphor in Literature and the Effect on Translation. *Nordic Journal of English Studies*. 2020. Vol. 19. No 2. P. 117–142.
6. Shuttleworth M. Studying Scientific Metaphor in Translation: An Inquiry into Cross-lingual Translation Practices. New York/London: Routledge, 2017. 226 p.
7. Hastürkoğlu G. Incorporation of Conceptual Metaphor Theory in Translation Pedagogy: A Case Study on Translating Simile-based Idioms. *Australian Journal of Linguistics*. 2018. Volume 38. Issue 4. P. 467–483.
8. Moradi N., Jabrari J. A Study of Rendering Metaphors in the Translation of the Titles of Persian Medical Articles. *Budapest International Research and Critics in Linguistics and Education (BirLE) Journal*. 2020. Vol. 3. No 1. P. 540–551.
9. S. Ramadan, Radwan A. Abu, Shuqai H. Problems in Translating Metaphors in Political Speeches: A Descriptive-Analytical Study. *ELOPE: English Language Overseas Perspectives and Enquires*. 2020. Vol. 17. No 2. P. 257–278.
10. He S., Shuttleworth M., Wang C. Translating Cognitive and Linguistic Metaphors in Popular Science: A Case Study of Scientific Discoveries. *TransLogos Translation Studies Journal*. 2022. Vol. 5. Issue 2. P. 1–26.
11. Boase-Beier J. Stylistic Approach to Translation. London & New York: Routledge, 2014. 176 p.
12. Nida E. Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures involved in Bible Translation, E.J. Brill, Leiden, Netherlands, 1964. 331p.
13. Catford J.C. A Linguistic Theory of Translation. An Essay in Applied Linguistics. Oxford: Oxford University Press, 1965. 103p.
14. Denroche C. Translating figurative language. *Cognitive Linguistic Studies*. 2023. Vol. 10. Issue 1. P. 173–198.

15. Schäffner C. Metaphor and translation: Some implications of a cognitive approach. *Journal of Pragmatics*. 2004. Vol. 36. Issue 7. P. 1253–1269.
16. Dagut M.B. More about the Translatability of Metaphor. *Babel*. 1987. Vol. 33. Issue 2. P. 77–83.
17. Reiss K. Type, Kind and Individuality of Text: Decision Making in translation. *The Translation Studies Reader* edited by L. Venutt. London: Routledge, 2000. P. 160–171.
18. Snell-Hornby M. *Translation Studies: An Integrated Approach*. Amsterdam: John Benjamins Publishing, 1988. 163 p.
19. Broek van den Raymond. The Limits of Translatability Exemplified by Metaphor Translation. *Poetics Today*. 1981. Vol. 2. No. 4. P. 73–87.
20. Toury G. *Descriptive Translation Studies – and beyond*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing, 1995. 320 p.
21. Dickins J. Two Models for Metaphor Translation. *Target*. 2005. Vol. 17. Issue 2. P. 227–273.
22. Newmark P.A. *A textbook of translation*. Hertfordshire: Prentice Hall International, 1988. 225 p.
23. Larson M. L. *Meaning-Based Translation: A Guide to Cross language*. Lanham: University Press of America. 1984. 572 p.
24. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press, 1980. 242 p.
25. Mandelblit N. The Cognitive View of Metaphor and Its Implications for Translation theory. *Translation and Meaning* edited by B. Lewandowska-Tomaszcyk, M. Thelen. Maastricht : Universitaire Pers, 1995. Part 3. P. 483–495.
26. Sickinger P. Aiming for Cognitive Equivalence – Mental Models as a Tertium Comparationis for Translation and Empirical Semantics. *Research in Language*. 2017. Vol. 15. No 2. P. 213–236.
27. Q. Al-Zoubi Mohammad, N. Al-Ali Mohammed, R. Al-Hasnawi Ali. Cogno-cultural Issues in Translating Metaphors. *Perspectives*. 2007. Vol. 14. No 3. P. 230–239.
28. Kövecses Z. *Metaphor: A Practical Introduction*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2010. 285 p.